

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2017. gada 14. septembrī *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – LESD 102. pants – Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – Jēdziens “netaisnīga cena” – Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas iekasētās autoratlīdzības – Salīdzināšana ar citās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem – Etalonvalstu izvēle – Cenu vērtēšanas kritēriji – Naudas soda aprēķināšana

Lieta C-177/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (Latvija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 22. martā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 29. martā, tiesvedībā

Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība

pret

Konkurences padomi.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*] (referente), A. Ross [*A. Rosas*], K. Toadere [*C. Toader*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretāre K. Lopesa Bankalari [*X. Lopez Bancalari*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 8. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūras/Latvijas Autoru apvienības vārdā – U. Zeltiņš, S. Novicka un D. Silava-Tomsone, advokāti,
- Latvijas valdības vārdā – J. Treijs-Gigulis un I. Kalniņš, kā arī G. Bambāne, I. Kucina un D. Pelše, pārstāvji,
- Vācijas valdības vārdā – A. Lippstreu un T. Henze, pārstāvji,
- Spānijas valdības vārdā – M. Sampol Pucurull, pārstāvis,
- Nīderlandes valdības vārdā – M. H. S. Gijzen un M. K. Bulterman, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – latviešu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *C. Vollrath*, kā arī *I. Rubene* un *F. Castilla Contreras*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2017. gada 6. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 102. panta otrās daļas a) punkta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūru/Latvijas Autoru apvienību (Latvija) (turpmāk tekstā – “AKKA/LAA”) un Konkurences padomi (Latvija) jautājumā par naudas sodu, ko šī padome uzlikusi AKKA/LAA dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas dēļ.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102. pantā] (OV 2003, L 1, 1. lpp.) 3. panta virsraksts ir “Attiecības starp [LESD 101. un 102. pantu] un valstu konkurences tiesību aktiem”, un tā 1. punktā ir noteikts:

“[...] Dalībvalstu konkurences iestādēm vai valstu tiesām piemērojot valsts konkurences tiesību aktus jebkurai ļaunprātīgai izmantošanai, kas aizliegta ar [LESD 102. pantu], tās arī piemēro [LESD 102. pantu].”

- 4 Šīs regulas 5. panta “Dalībvalstu konkurences iestāžu pilnvaras” pirmajā daļā ir noteikts:

“Dalībvalstu konkurences iestādēm ir pilnvaras piemērot [LESD 101. un 102. pantu] atsevišķos gadījumos. Šim nolūkam tās pēc savas iniciatīvas vai uz sūdzības pamata var pieņemt lēmumus, ar kuri:

[..]

- uzliek soda naudas, periodiskus soda maksājumus vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts to valstu tiesību aktos.

[..]”

- 5 Minētās regulas 23. panta “Soda naudas” 2. un 3. punktā ir noteikts:

“2. Komisija ar lēmumu var uzlikt soda naudas uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās tīši vai nolaidības dēļ:

- a) pārkāpj [LESD 101 vai 102]. pantu [..]

[..]

Attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

[..]

3. Nosakot soda naudas apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.”

Latvijas tiesības

- 6 2001. gada 4. oktobra Konkurences likuma (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, Nr. 151) 13. pantam ir tāds pats tvērums kā LESD 102. panta otrās daļas a) punktam.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 7 Muzikālo darbu autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija AKKA/LAA ir vienīgā organizācija, kurai Latvijā ir ļauts par maksu izsniegt licences ar tās pārvaldītajām autortiesībām aizsargāto muzikālo darbu publiskai izpildīšanai. Tā iekasē gan autoratlīdzības, no kurām atlīdzību saņem Latvijas autortiesību subjekti, gan – pamatojoties uz līgumiem, kas noslēgti ar ārvalstu pārvaldījuma organizācijām, – autoratlīdzības, no kurām atlīdzību saņem ārvalstu autortiesību subjekti. Tās licenču saņēmēju vidū ir arī veikali un pakalpojumu sniegšanas vietas, kas izmanto ar autortiesībām un blakustiesībām aizsargātos darbus.
- 8 Ar 2008. gada 1. decembra lēmumu Konkurences padome uzlika AKKA/LAA naudas sodu par to, ka šī biedrība, piemērodama pārmērīgus tarifus, esot ļaunprātīgi izmantojusi dominējošo stāvokli. Pēc tam AKKA/LAA noteica jaunus tarifus, kas bija piemērojami, sākot ar 2011. gadu. 2012. gada 31. maijā Konkurences padome uzsāka pārbaudes procedūru par jaunajiem tarifiem.
- 9 Šīs procedūras gaitā Konkurences padome, pirmām kārtām, salīdzināja tarifus, kas Latvijā tiek piemēroti par muzikālo darbu izmantošanu veikalos un pakalpojumu sniegšanas vietās, ar tarifiem, kas tiek piemēroti Lietuvā un Igaunijā kā kaimiņu dalībvalstīs un blakusesošajos tirgos. Konkurences padome konstatēja, ka Latvijā piemērotie tarifi ir augstāki par Igaunijā piemērotajiem un vairākumā gadījumu arī par Lietuvā iekasētajiem tarifiem. Proti, tā kā šajās trijās dalībvalstīs tarifi tiek noteikti atkarībā no attiecīgā veikala vai pakalpojumu sniegšanas vietas platības, Konkurences padome konstatēja, ka attiecībā uz platībām no 81 m² līdz 201–300 m² Latvijā piemērotie tarifi ir no divām līdz trim reizēm augstāki par abās pārējās Baltijas valstīs piemērotajiem tarifiem.
- 10 Otrām kārtām, Konkurences padome, balstoties uz pirkjspējas paritātes indeksu (turpmāk tekstā – “PPP indekss”), veica salīdzinājumu ar aptuveni divdesmit pārējās dalībvalstīs spēkā esošajām autoratlīdzībām un šajā ziņā konstatēja, ka Latvijā maksājамie tarifi par 50 % līdz 100 % pārsniedz šajās citās dalībvalstīs piemēroto tarifu vidējo līmeni. Konkrētāk, attiecībā uz veikaliem vai pakalpojumu sniegšanas vietām, kuru platība ir no 85,5 m² līdz aptuveni 140 m², augstāki esot bijuši tikai Rumānijā piemērotie tarifi.
- 11 Uzskatīdama, ka Latvijā spēkā esošās autoratlīdzības segmentos, kuros tās ir izteikti augstākas nekā Igaunijā un Lietuvā, nav taisnīgas, Konkurences padome ar 2013. gada 2. aprīļa lēmumu, pamatojoties uz Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas 4. punktu un LESD 102. panta otrās daļas a) punktu, uzlika AKKA/LAA naudas sodu 45 645,83 latu (LVL) (aptuveni EUR 32 080) apmērā par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”). Šā naudas soda apmēru Konkurences padome aprēķināja, pamatojoties uz AKKA/LAA apgrozījumu, šajā ziņā uzskatot, ka tiesību subjektu interesēs iekasētās atlīdzības ir šīs organizācijas apgrozījuma neatņemama sastāvdaļa un tās ir jāņem vērā.
- 12 AKKA/LAA vērsās Administratīvajā apgabaltiesā (Latvija) ar pieteikumu atcelt apstrīdēto lēmumu, pamatojoties būtībā uz četriem argumentiem. Pirmkārt, Konkurences padome Latvijā piemērojamos tarifus esot būtībā salīdzinājusi tikai ar tarifiem, kas piemērojami kaimiņvalstīs, proti, Igaunijā un

Lietuvā, lai gan iekšzemes kopprodukta, kā arī cenu līmeņa ziņā Latvijas situācija esot salīdzināma arīdzan ar Bulgārijas, Rumānijas, Polijas un Ungārijas situāciju. Otrkārt, Konkurences padome neesot saprotami norādījusi, pēc kādas metodes tika aprēķināti etalontarifi. Treškārt, Konkurences padome esot kļūdaini uzskatījusi, ka AKKA/LAA ir jāattaisno savu tarifu apmērs. Ceturtkārt, Konkurences padomei, lai aprēķinātu AKKA/LAA naudas sodu, neesot bijis jāņem vērā summas, kas iekasētas autoriem paredzētajai atlīdzībai, jo šīs summas nav šīs organizācijas īpašums.

- 13 Ar 2015. gada 9. februāra spriedumu Administratīvā apgabaltiesa apstrīdēto lēmumu daļēji atcēla. Minētā tiesa atzina, ka Konkurences padome bija pamatoti konstatējusi AKKA/LAA dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas esamību. Tā arī uzskatīja, ka tarifu salīdzināšana attiecībā uz viena veida pakalpojumiem Latvijā, Igaunijā un Lietuvā bija pamatota un ka AKKA/LAA nebija sniegusi izskaidrojumu tam, kāpēc Latvijā piemērojamie tarifi ir ievērojami augstāki par Igaunijā un Lietuvā piemērojamajiem. Tomēr, nospriedusi, ka naudas soda aprēķināšanai Konkurences padome nepamatoti bija ņēmusi vērā summas, kas iekasētas autoriem paredzētajai atlīdzībai, minētā tiesa noteica pienākumu Konkurences padomei pārreķināt naudas soda apmēru divu mēnešu laikā pēc sprieduma pasludināšanas.
- 14 Par šo spriedumu daļā, kurā nebija pilnībā apmierināti tās prasījumi, AKKA/LAA iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Arī Konkurences padome par šo spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību daļā, kurā Administratīvā apgabaltiesa bija atcēlusi apstrīdētā lēmuma noteikumus par uzlikto naudas sodu.
- 15 AKKA/LAA uzskata, ka Administratīvā apgabaltiesa nav formulējusi objektīvus un pārbaudāmus kritērijus, kas pamatotu to, ka Latvijā piemērojamie tarifi var tikt salīdzināti ar Igaunijā un Lietuvā esošajiem. Minētā tiesa esot balstījies nevis uz ekonomiskajiem kritērijiem, bet gan uz kritērijiem saistībā ar minētajām valstīm kopīgo teritoriālo un kultūrvēsturisko situāciju.
- 16 Minētā organizācija apstrīd tostarp to, ka izšķirošs kritērijs varētu būt pārējo Baltijas valstu ģeogrāfiskais tuvums.
- 17 Savukārt Konkurences padome apgalvo, ka uzliktais naudas sods atbilst spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem. Tā īpaši uzsver, ka konkurences tiesībās ar “apgrozījumu” ir saprotama visu no saimnieciskās darbības gūto ieņēmumu kopsumma, kas šajā gadījumā ietver summas, kuras AKKA/LAA iekasē kā autoriem paredzēto atlīdzību.
- 18 Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (Latvija) vēlas noskaidrot, kā ir interpretējams LESD 102. panta otrās daļas a) punkts. Pirmkārt, šī tiesa prāto, vai AKKA/LAA darbība ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai līdz ar to pamatlietā ir piemērojama šī tiesību norma. Otrkārt, minētā tiesa šaubās par metodi, kas izmantota, lai konstatētu cenu netaisnīgumu. Treškārt, tā nav pārliecināta, kā aprēķināms naudas sods, proti, vai šajā aprēķinā ir jāņem vērā tiesību subjektiem paredzētās atlīdzības.
- 19 Saistībā ar pirmo aspektu iesniedzējtiesa norāda, ka apstrīdētajā lēmumā Konkurences padome ir konstatējusi, ka AKKA/LAA iekasējot autoratlīdzības arī par citās dalībvalstīs radītajiem muzikālajiem darbiem un ka tādējādi netaisnīgas cenas atturot no citu dalībvalstu autoru darbu izmantošanas Latvijā.
- 20 Attiecībā uz otro aspektu, proti, cenu netaisnīguma noskaidrošanai izmantoto metodi, tā uzskata, pirmkārt, ka, ja kādā dalībvalstī esošie tarifi ir vairākkārt augstāki par pārējās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem – kā tas bija lietā, kurā pasludināts 1989. gada 13. jūlija spriedums *Lucazeau* u.c. (110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326), – šis apstāklis liecina par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas esamību. Otrkārt, tā vērš uzmanību uz to, ka joprojām ir neskaidrības jautājumā par tarifu noteikšanu situācijās, kas atšķiras no šajā nupat minētajā lietā aplūkotās situācijas.

- 21 Šajā gadījumā ir jānoskaidro, vai ir pietiekami Latvijā piemērojamais tarifu salīdzināt ar Igaunijā un Lietuvā piemērojamajiem tarifiem vien. Tik sašaurināta salīdzināšana varētu arī izrādīties kontraproduktīva tādā ziņā, ka kaimiņvalstīs esošās organizācijas varētu nemanot saskaņoti paaugstināt savus tarifus. Gadījumā, ja šāds salīdzināšanas veids nebūtu derīgs, iesniedzējtiesa prāto, vai būtu jāsalīdzina arī visās dalībvalstīs esošie tarifi, tos korigējot atbilstoši PPP indeksam.
- 22 Vēl jānoskaidro, kādiem nosacījumiem ir jābūt izpildītiem, lai tarifi tiktu uzskatīti par “ievērojami augstākiem” 1989. gada 13. jūlija sprieduma *Lucazeau* u.c. (110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326) 25. punkta izpratnē un lai attiecīgajam uzņēmumam būtu “jāattaisno atšķirība, atsaucoties uz objektīvām atšķirībām starp attiecīgās dalībvalsts situāciju un visās pārējās dalībvalstīs valdošo situāciju” šā paša punkta izpratnē.
- 23 Savukārt saistībā ar trešo, proti, naudas soda apmēra aprēķināšanas aspektu iesniedzējtiesa norāda, ka par tādu situāciju kā pamatlietā aplūkotā, kurā naudas sods ir uzlikts autortiesību pārvaldījuma organizācijai, Tiesa vēl nav spriedusi. Tādējādi esot jānoskaidro, vai ir jāņem vērā summas, kas iekasētas kā autortiesību subjektiem paredzētā atlīdzība.
- 24 Šādos apstākļos Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [LESD] 102. panta [otrās daļas a) punkts ir] piemērojams lietā par nacionālās autoru mantisko tiesību pārvaldīšanas organizācijas noteiktiem tarifiem, ja šī organizācija iekasē autoratlīdzības arī par ārvalstu autoru darbiem un tās noteiktie tarifi var atturēt ārvalstu autoru darbu izmantošanu nacionālajā dalībvalstī?
- 2) Vai [LESD] 102. panta [otrās daļas a) punktā] lietotais “netaisnīgas cenas” jēdziens autortiesību un blakustiesību pārvaldīšanas jomā konkretizējams, izmantojot cenu (tarifu) salīdzināšanu ar cenām (tarifiem) tirgos, kas robežojas ar konkrēto tirgu, un tas ir atzīstams par pietiekamu un kādos gadījumos?
- 3) Vai [LESD] 102. panta [otrās daļas a) punktā] lietotais “netaisnīgās cenas” jēdziens autortiesību un blakustiesību pārvaldīšanas jomā konkretizējams, izmantojot pirktspējas paritātes indeksu, kas izteikts no iekšzemes kopprodukta, un tas ir atzīstams par pietiekamu?
- 4) Vai tarifu salīdzināšana izdarāma katrā atsevišķā tarifa segmentā vai pret tarifu vidējo līmeni?
- 5) Kad [LESD] 102. panta [otrās daļas a) punktā] lietotā “netaisnīgas cenas (tarifa)” jēdziena piemērošanā aplūkojamo tarifu atšķirība ir uzskatāma par ievērojamu, t.i., tādu, kas prasa dominējošā stāvoklī esošam tirgus dalībniekam pierādīt, ka tā tarifs ir taisnīgs?
- 6) Kāda informācija [LESD] 102. panta [otrās daļas a) punkta] piemērošanas kontekstā pamatoti būtu sagaidāma no tirgus dalībnieka par autordarba tarifa taisnīgumu, ja autordarba pašizmaksa nav noteicama kā materiāla rakstura precei? Vai tās ir vienīgi autoru mantisko tiesību pārvaldīšanas organizācijas administratīvās izmaksas?
- 7) Vai konkurences tiesību pārkāpuma kontekstā autoru mantisko tiesību pārvaldīšanas organizācijas izmaksātās atlīdzības autoriem ir izslēdzamas no šī tirgus dalībnieka apgrozījuma naudas soda noteikšanas kontekstā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 25 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai tādas autortiesību pārvaldījuma organizācijas kā AKKA/LAA noteiktais autoratlīdzību apmērs spēj ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm tā, ka ir jāpiemēro LESD 102. pants.
- 26 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka interpretējot un piemērojot LESD 101. un 102. pantā rodamo nosacījumu par ietekmi uz tirdzniecību dalībvalstu starpā, ir jāņem vērā, ka šā nosacījuma mērķis ir konkurences tiesiskajā regulējumā nošķirt Savienības tiesību piemērojamības jomu no dalībvalstu tiesību piemērojamības jomas. Tādējādi Savienības tiesību piemērojamības jomā ietilpst jebkura aizliegta vienošanās un darbība, kas brīvu tirdzniecību starp dalībvalstīm spēj apdraudēt tādā veidā, kas iespējami varētu kaitēt ar vienota tirgus izveidi dalībvalstīs saistīto mērķu sasniegšanai, tostarp savrupinot valstu tirgus vai mainot konkurences struktūru kopējā tirgū (spriedums, 2007. gada 25. janvāris, *Dalmine/Komisija*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, 89. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Lēmums, nolīgums vai darbība var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm tikai tad, ja, ņemot vērā faktisko un juridisko apstākļu kopumu, var ar pietiekamu varbūtības pakāpi paredzēt, ka tie tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli var ietekmēt tirdzniecības plūsmas starp dalībvalstīm tādā veidā, kas liek bažīties, ka tas var traucēt vienota tirgus izveidi starp dalībvalstīm. Turklāt šāda ietekme nedrīkst būt maznozīmīga (spriedums, 2007. gada 25. janvāris, *Dalmine/Komisija*, C-407/04 P, EU:C:2007:53, 90. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Tiesa jau ir netieši atzinusi, ka monopolstāvoklī esošas autortiesību pārvaldījuma organizācijas tarifi spēj ietekmēt pārrobežu tirdzniecību tā, ka šādai situācijai ir piemērojams LESD 102. pants (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1989. gada 13. jūlijs, *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319; 1989. gada 13. jūlijs, *Lucazeau u.c.*, 110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326, kā arī 2014. gada 27. februāris, *OSA*, C-351/12, EU:C:2014:110).
- 29 Proti, tirdzniecību starp dalībvalstīm spēj ietekmēt tas, kā tarifus nosaka tāda autortiesību pārvaldījuma organizācija kā AKKA/LAA, kas savā dalībvalstī atrodas monopolstāvoklī un tajā pārvalda ne tikai Latvijas subjektu, bet arī ārvalstu subjektu tiesības.
- 30 Tāpēc uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka autortiesību pārvaldījuma organizācijas, kas atrodas monopolstāvoklī un pārvalda arī ārvalstu subjektu tiesības, noteiktais autoratlīdzību apmērs spēj ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm tā, ka ir jāpiemēro LESD 102. pants.

Par otro, trešo un ceturto jautājumu

- 31 Ar savu otro, trešo un ceturto jautājumu, kas ir jāiztirzā kopīgi, iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, pirmkārt, vai tālab, lai noskaidrotu, vai autortiesību pārvaldījuma organizācija piemēro netaisnīgas cenas LESD 102. panta otrās daļas a) punkta izpratnē, ir adekvāti tās tarifus salīdzināt ar kaimiņvalstīs, kā arī citās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, tos koriģējot ar PPP indeksa palīdzību, un, otrkārt, vai šī salīdzināšana ir jāveic ikvienā lietotāju segmentā vai attiecībā pret tarifu vidējo līmeni.
- 32 Uzreiz jāatgādina, ka LESD 102. pantā paredzētais “uzņēmuma” jēdziens ietver ikvienu subjektu, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no šā subjekta juridiskā statusa un finansēšanas veida (skat. it īpaši spriedumu, 2008. gada 1. jūlijs, *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 20. un 21. punkts un tajos minētā judikatūra).

- 33 Saimnieciska darbība ir ikviena darbība, kas ietver preču vai pakalpojumu piedāvāšanu kādā konkrētā tirgū (spriedums, 2008. gada 1. jūlijs, *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 22. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā lietā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka nav strīda par to, ka darbība, ko AKKA/LAA veic, iekasēdama autoratlīdzības, no kurām tiek maksāta atlīdzība muzikālo darbu autoriem, ir pakalpojums.
- 34 Turklāt tādai organizācijai kā AKKA/LAA, kurai ir monopoltiesības attiecībā uz šāda pakalpojuma sniegšanu kādas dalībvalsts teritorijā, ir dominējošs stāvoklis būtiskā iekšējā tirgus daļā LESD 102. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *OSA*, C-351/12, EU:C:2014:110, 86. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana minētā panta izpratnē varētu izpausties kā pārlietu augstas cenas noteikšana bez pamatotas saiknes ar sniegtā pakalpojuma saimniecisko vērtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 11. decembris, *Kanal 5* un *TV 4*, C-52/07, EU:C:2008:703, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Šajā ziņā ir jāizvērtē, vai starp faktiski segtajām izmaksām un faktiski prasīto cenu ir pārlieta nesamērība, un gadījumā, ja tā ir – jāpārbauda, vai tiek uzspiesta cena, kas ir netaisnīga vai nu pati par sevi, vai salīdzinājumā ar konkurējošajiem produktiem (spriedums, 1978. gada 14. februāris, *United Brands* un *United Brands Continentaal*/Komisija, 27/76, EU:C:1978:22, 252. punkts).
- 37 Tomēr, kā konkrēti savu secinājumu 36. punktā būtībā norādījis ģenerālvokāts un atzinusi arī Tiesa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1978. gada 14. februāris, *United Brands* un *United Brands Continentaal* /Komisija, 27/76, EU:C:1978:22, 253. punkts), cenas iespējamo pārmērīgumu ir iespējams noteikt, izmantojot arī citas metodes.
- 38 Tādējādi Tiesas judikatūras atziņa ir tāda, ka par derīgu ir uzskatāma metode, kas ir balstīta uz attiecīgajā dalībvalstī piemēroto cenu salīdzināšanu ar citās dalībvalstīs piemērotajām cenām. Proti, no šīs judikatūras izriet, ka, ja dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums paša sniegtajiem pakalpojumiem nosaka tarifus, kas ir ievērojami augstāki par pārējās dalībvalstīs piemērotajiem, un ja šo tarifu apmēru salīdzinājums ir veikts uz viendabīga pamata, šī atšķirība ir jāuzskata par pazīmi, kas liecina par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (spriedumi, 1989. gada 13. jūlijs, *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319, 38. punkts, kā arī 1989. gada 13. jūlijs, *Lucazeau* u.c., 110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326, 25. punkts).
- 39 Tomēr, ņemot vērā, ka iepriekšējā punktā minētajās lietās kādas dalībvalsts autortiesību pārvaldījuma organizācijas piemērotie tarifi tika salīdzināti ar visās pārējās toreizējās dalībvalstīs esošajiem tarifiem, iesniedzējtiesa prāto, vai tāds salīdzinājums kā tas, ko pamatlietā Konkurences padome veikusi, AKKA/LAA Latvijā piemērotos tarifus salīdzinādama ar Lietuvā un Igaunijā piemērotajiem tarifiem, kuram papildus veikts arī salīdzinājums ar citās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, tos koriģējot ar PPP indeksa palīdzību, ir pietiekami reprezentatīvs.
- 40 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka salīdzinājums nav uzskatāms par nepietiekami reprezentatīvu tāpēc vien, ka tas aptver ierobežotu dalībvalstu skaitu.
- 41 Gluži pretēji, šāds salīdzinājums var izrādīties atbilstīgs, ja vien – kā savu secinājumu 61. punktā norādījis ģenerālvokāts – etalonadalībvalstīs tiek izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem. Tādējādi nevar būt nekāda salīdzināmo tirgu minimālā skaits, un piemērotu analoģisko tirgu izvēle ir veicama atkarībā no katra gadījuma īpašajiem apstākļiem.
- 42 Šo kritēriju vidū var būt tostarp patēriņa paradumi un citi tādi saimnieciski vai sociālkulturāli faktori kā iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju un kultūrvēsturiskais mantojums. Pamatlietā piemēroto kritēriju piemērotība iesniedzējtiesai būs jānovērtē, ņemot vērā visus izskatāmās lietas apstākļus.

- 43 Par pamatlietā aplūkoto, autortiesību pārvaldījuma organizācijas piemēroto tarifu salīdzināšanu ar tarifiem, kurus piemēro ne tikai Igaunijā un Lietuvā, bet vēl aptuveni divdesmit citās dalībvalstīs esošās organizācijas, ir jāsaka, ka šāda salīdzināšana var noderēt, lai pārbaudītu rezultātus, kas jau iegūti, veicot salīdzināšanu ar mazāku dalībvalstu skaitu.
- 44 Vēl ir jāatgādina, ka attiecīgajā dalībvalstī piemēroto cenu salīdzināšana ar citās dalībvalstīs piemērotajām cenām ir jāveic uz viendabīga pamata (spriedumi, 1989. gada 13. jūlijs, *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319, 38. punkts, kā arī 1989. gada 13. jūlijs, *Lucazeau* u.c., 110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326, 25. punkts).
- 45 Šajā lietā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai izraudzītajās etalonvalstīs izmantotā metode tarifu aprēķināšanai atbilstoši attiecīgā veikala vai pakalpojumu sniegšanas vietas platībai ir analoģiska Latvijā piemērojamajai aprēķina metodei. Ja tas tā būtu, minētā tiesa varētu secināt, ka salīdzināšanas pamats ir bijis viendabīgs, tomēr ar nosacījumu, ka salīdzināšanā ar tarifiem, kas tiek piemēroti dalībvalstīs, kurās ekonomiskie nosacījumi nav līdzīgi Latvijā esošajiem, ir ticis iekļauts *PPP* indekss.
- 46 Attiecībā uz šo pēdējo aspektu ir jākonstatē – kā savu secinājumu 85. punktā norāda ģenerāladvokāts –, ka identisku pakalpojumu cenas dalībvalstu vidū mēdz ievērojami atšķirties, un šīs atšķirības ir cieši saistītas ar iedzīvotāju pirktspējas atšķirību, kas izteikta ar *PPP* indeksu. Veikalu vai pakalpojumu sniegšanas vietu spēju maksāt par autortiesību pārvaldījuma organizācijas pakalpojumiem ietekmē labklājības līmenis un pirktspēja. Tādējādi, lai salīdzinātu identiska pakalpojuma tarifus dažādās dalībvalstīs, kurās labklājības līmenis atšķiras, ir noteikti jāņem vērā *PPP* indekss.
- 47 Visbeidzot, iesniedzējtiesa prāto, vai ir jāsalīdzina dažādie lietotāju segmenti vai, gluži pretēji, vidējais tarifs visos segmentos.
- 48 Kā tika apstiprināts tiesas sēdē, vārdkopa “lietotāju segmenti” apzīmē noteiktas platības veikalus un pakalpojumu sniegšanas vietas. Šajā ziņā no Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos rodams informācijas un tiesas sēdē teiktā izriet, ka tarifa atšķirību var konstatēt tostarp vienā un tajā pašā konkrētā segmentā.
- 49 Attiecīgajai konkurences iestādei ir jāveic salīdzināšana un jānosaka tās ietvari, apzinoties, ka šai iestādei ir zināma rīcības brīvība un ka nav vienas piemērotas metodes. Ilustratīvi jānorāda, ka lietās, kurās taisīts 1989. gada 13. jūlija spriedums *Tournier* (395/87, EU:C:1989:319), kā arī 1989. gada 13. jūlija spriedums *Lucazeau* u.c. (110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326), salīdzinātas tika autoratlīdzības, kas dažādās dalībvalstīs tika iekasētas no noteikta veida diskotēkām, kurām piemīt konkrēti raksturlielumi, tostarp platības ziņā.
- 50 Tādējādi salīdzināšanu vienā vai vairākos konkrētos segmentos var veikt, ja ir pazīmes, kas liecina par to, ka autoratlīdzību iespējama ir pārmērīgums attiecas uz minētajiem segmentiem, un to pārbaudīt ir iesniedzējtiesas ziņā.
- 51 Ievērojot visu iepriekš izklāstīto, uz otro, trešo un ceturto jautājumu ir jāatbild, ka, lai noskaidrotu, vai autortiesību pārvaldījuma organizācija piemēro netaisnīgas cenas LESD 102. panta otrās daļas a) punkta izpratnē, ir adekvāti tās tarifus salīdzināt ar kaimiņvalstīs, kā arī citās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, tos koriģējot ar *PPP* indeksa palīdzību, ja vien etalonvalstis ir izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem un veikto salīdzinājumu pamats ir viendabīgs. Tarifus, kuri piemēroti vienā vai vairākos konkrētos lietotāju segmentos, var salīdzināt, ja ir pazīmes, kas liecina par to, ka autoratlīdzību pārmērīgums attiecas uz šiem segmentiem.

Par piekto un sesto jautājumu

- 52 Ar savu piekto un sesto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, pirmkārt, no kura brīža salīdzināto tarifu atšķirība ir jāuzskata par ievērojamu un līdz ar to ir pazīme, kas liecina par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, un, otrkārt, kādus pierādījumus autortiesību pārvaldījuma organizācija var sniegt, lai atspēkotu tarifu pārmērīgumu.
- 53 Vispirms jāatgādina, ka, ja dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums paša sniegtajiem pakalpojumiem nosaka tarifus, kas ir ievērojami augstāki par pārējās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, šī atšķirība ir jāuzskata par pazīmi, kas liecina par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (spriedumi, 1989. gada 13. jūlijs, *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319, 38. punkts, kā arī 1989. gada 13. jūlijs, *Lucazeau* u.c., 110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326, 25. punkts).
- 54 Šajā lietā, kā norāda iesniedzējtiesa, Latvijā piemēroto tarifu atšķirība no pārējās etalondalībvalstīs piemērotajiem tarifiem ir mazāka nekā atšķirības, kas atsevišķās dalībvalstīs iekasētajās autoratlīdzībās tika konstatētas lietās, kurās pasludināts 1989. gada 13. jūlija spriedums *Tournier* (395/87, EU:C:1989:319), kā arī 1989. gada 13. jūlija spriedums *Lucazeau* u.c. (110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326). Šajā ziņā šī tiesa norāda, ka atbilstoši tam, ko konstatējusi Konkurences padome, platībām no 81 m² līdz 201–300 m² tarifi Latvijā bija vismaz divreiz augstāki par Igaunijā un Lietuvā piemērotajiem tarifiem. Jautājumā par salīdzinājumu, kas veikts ar pārējās šā sprieduma 43. punktā minētajās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, minētā tiesa konstatēja, ka Latvijā piemērojamie tarifi ir par 50 % līdz 100 % pārsnieguši Savienības tarifu vidējo līmeni, un pat precizēja, ka par platībām no 85,5 m² līdz aptuveni 140 m² vienīgi Rumānijā piemērotās autoratlīdzības ir bijušas augstākas par Latvijā spēkā esošajām.
- 55 Tomēr no 1989. gada 13. jūlija sprieduma *Tournier* (395/87, EU:C:1989:319), kā arī no 1989. gada 13. jūlija sprieduma *Lucazeau* u.c. (110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326) nav secināms, ka tādas atšķirības kā pamatlietā konstatētās nekad nevarētu tikt kvalificētas par “ievērojamām”. Proti, neeksistē kāds minimālais sliekšnis, sākot no kura, tarifs ir jākvalificē par “ievērojami augstāku”, jo šajā ziņā noteicoši ir katras lietas konkrētie apstākļi. Tādējādi autoratlīdzību atšķirība var tikt kvalificēta par “ievērojamu”, ja tā, ņemot vērā faktus, ir nozīmīga un pastāvīga konkrēti attiecīgajā tirgū, un to pārbaudīt ir iesniedzējtiesas ziņā.
- 56 Šajā ziņā ir jāuzsver – kā savu secinājumu 107. punktā norādījis ģenerālvokāts – ka, lai attiecīgos tarifus varētu kvalificēt par “netaisnīgiem”, atšķirībai ir jābūt būtiskai. Turklāt šai atšķirībai ir jāpastāv kādu laiku, un tā nedrīkst būt pārejoša vai epizodiska.
- 57 Vēl jānorāda, ka šie faktori ir tikai pazīmes, kas liecina par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Autortiesību pārvaldījuma organizācijai ir iespēja atšķirību attaisnot, atsaucoties uz objektīvām atšķirībām starp attiecīgās dalībvalsts situāciju un pārējās salīdzinājumā iekļautajās valstīs valdošo situāciju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1989. gada 13. jūlijs, *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319, 38. punkts, kā arī 1989. gada 13. jūlijs, *Lucazeau* u.c., 110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326, 25. punkts).
- 58 Lai attaisnotu šādu atšķirību, var tikt ņemti vērā tādi faktori kā, piemēram, attiecība starp autoratlīdzības lielumu un tiesību subjektiem faktiski samaksāto summu. Proti, ja autoratlīdzību ieņēmumu daļa, kas tiek nodota nevis autortiesību subjektiem, bet gan izlietota iekasēšanas, pārvaldības un sadales izmaksām, ir ievērojami augstāka, nav izslēdzams, ka tieši konkurences trūkums attiecīgajā tirgū ir tas, ar ko ir izskaidrojams pārvaldes aparāta smagnējums un līdz ar to arī autoratlīdzību augstā likme (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1989. gada 13. jūlijs, *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319, 42. punkts, kā arī 1989. gada 13. jūlijs, *Lucazeau* u.c., 110/88, 241/88 un 242/88, EU:C:1989:326, 29. punkts).

- 59 Šajā lietā AKKA/LAA tiesas sēdē apgalvoja, ka iekasēšanas, pārvaldības un sadales izmaksu daļa nav pārsniegusi 20 % no ieņēmumu kopsummas. Ja tas tā ir – un to noskaidrot ir iesniedzējtiesas ziņā – šīs izmaksas pirmšķietami nav pārmērīgas salīdzinājumā ar autortiesību subjektiem samaksātajām summām un līdz ar to neliecina par neefektīvu pārvaldību. Turklāt fakts, ka minētās izmaksas ir augstākas nekā etalonvalstīs, varētu būt izskaidrojams ar tādu izmaksas ietekmējošu objektīvu faktoru esamību kā īpatnējs, pārvaldes aparāta darbību apgrūtināošs regulējums vai citas attiecīgajam tirgum raksturīgas īpatnības.
- 60 Turpretim, ja izrādītos, ka atlīdzības, ko AKKA/LAA maksā tiesību subjektiem, ir augstākas par etalonvalstīs maksātajām un ka šo atšķirību var uzskatīt par ievērojamu, AKKA/LAA būtu šis apstāklis jāattaisno. Šāds attaisnojums varētu būt rodams tajā, ka taisnīgu atlīdzību reglamentējošie valsts tiesību akti atšķiras no citu dalībvalstu tiesību aktiem, un to noskaidrot būtu iesniedzējtiesas ziņā.
- 61 No tā izriet, ka uz piekto un sesto jautājumu ir jāatbild, ka salīdzināto tarifu atšķirība ir jāuzskata par ievērojamu, ja tā ir nozīmīga un pastāvīga. Šāda atšķirība ir pazīme, kas liecina par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, un dominējošā stāvoklī esošajai autortiesību pārvaldījuma organizācijai ir jāpierāda, ka tās cenas ir taisnīgas, atsaucoties uz objektīviem faktoriem, kuri ietekmē vai nu pārvaldības izmaksas, vai tiesību subjektu atlīdzības.

Par septīto jautājumu

- 62 Ar savu septīto jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai, LESD 102. panta otrās daļas a) punktā paredzētā pārkāpuma konstatēšanas gadījumā aprēķinot naudas soda apmēru, attiecīgās autortiesību pārvaldījuma organizācijas apgrozījumā ir iekļaujamās tiesību subjektiem paredzētās atlīdzības.
- 63 No Regulas Nr. 1/2003 5. panta izriet, ka LESD 102. panta piemērošanas kontekstā dalībvalstu konkurences iestādes drīkst uzlikt naudas sodus, periodiskus soda maksājumus vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts to valstu tiesību aktos.
- 64 Šajā ziņā ir jārūpējas par LESD 102. panta vienvēidīgu piemērošanu Savienībā, lai panāktu, ka tas tiek piemērots efektīvi. Tādējādi, lai arī Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkts – kas ir piemērojams naudas sodiem, ko Eiropas Komisija uzliek LESD 101. un 102. panta pārkāpuma gadījumā, – nav saistošs valstu konkurences iestādēm, ir pieļaujams, ka, pārbaudot uzņēmuma apgrozījumu tālab, lai noteiktu šim uzņēmumam par LESD 102. panta pārkāpumu uzliekamā naudas soda maksimālo apmēru, šīs iestādes izmanto risinājumu, kas ir saskanīgs ar to, kā tiek interpretēts minētajā 23. pantā rodamais jēdziens “apgrozījums”.
- 65 Taču Tiesas pastāvīgās judikatūras atziņa ir tāda, ka šis jēdziens aptver attiecīgā uzņēmuma preču vai pakalpojumu pārdošanas apjoma vērtību, tādējādi atspoguļojot tā patieso ekonomisko situāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 7. septembris, *Pilkington Group* u.c./Komisija, C-101/15 P, EU:C:2016:631, 16.–18. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 66 Šajā gadījumā – kā izklāstīts šā sprieduma 33. punktā – AKKA/LAA sniegtie pakalpojumi izpaužas kā to autoratlīdzību iekasēšana, no kurām tiek maksāta atlīdzība muzikālo darbu autoriem. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai, ņemot vērā visus pamatlietas būtiskos apstākļus, šo autoratlīdzību daļa, ko veido minētajiem autoriem maksātās atlīdzības, ietilpst AKKA/LAA sniegto pakalpojumu vērtībā.
- 67 Šajā ziņā iesniedzējtiesa varētu tostarp ņemt vērā juridiskās un saimnieciskās saites, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem AKKA/LAA kā starpnieci vieno ar tiesību subjektiem, lai noteiktu, vai tie ir viena saimnieciska vienība. Ja tas tā ir, daļa, kas atbilst šiem subjektiem paredzētajai atlīdzībai, varētu tikt uzskatīta par ietilpstošu AKKA/LAA sniegtā pakalpojuma vērtībā.

- 68 Turklāt jānorāda, ka, ja kāda valsts konkurences iestāde uzliek naudas sodu, tam – gluži tāpat kā ikvienai sankcijai, ko valstu iestādes uzliek par Savienības tiesību pārkāpumu, – ir jābūt iedarbīgam, samērīgam un atturošam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1999. gada 8. jūlijs, *Nunes un de Matos*, C-186/98, EU:C:1999:376, 10. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 69 Šajā ziņā, lai noteiktu galīgo naudas soda apmēru, jāņem vērā arī tas, ka Konkurences padome jau 2008. gadā bija pirmoreiz sodījusi AKKA/LAA ar naudas sodu par netaisnīgu cenu piemērošanu un ka 2013. gadā jaunas izmeklēšanas rezultātā ar apstrīdēto lēmumu šī organizācija tika otrreiz sodīta ar naudas sodu par LESD 102. panta otrās daļas a) punkta pārkāpumu.
- 70 Tāpēc tālab, lai nodrošinātu, ka piemērotā sankcija ir – kā teikts šā sprieduma 68. punktā – iedarbīga, samērīga un atturoša, ir jāņem vērā kopējais pārkāpuma ilgums, tā atkārtotība, kā arī tas, vai pirmais naudas sods bija pietiekami atturošs.
- 71 Ievērojot iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz septīto jautājumu ir jāatbild, ka, LESD 102. panta otrās daļas a) punktā paredzētā pārkāpuma konstatēšanas gadījumā aprēķinot naudas soda apmēru, attiecīgās autortiesību pārvaldījuma organizācijas apgrozījumā tiesību subjektiem paredzētās atlīdzības ir iekļaujamas tad, ja šīs atlīdzības ietilpst šīs organizācijas sniegto pakalpojumu vērtībā un ja minētā iekļaušana ir vajadzīga, lai nodrošinātu, ka piemērotā sankcija ir iedarbīga, samērīga un atturoša. Iesniedzējtiesas ziņā ir, ņemot vērā visus izskatāmās lietas apstākļus, pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir izpildīti.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 72 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospiež:

- 1) autortiesību pārvaldījuma organizācijas, kas atrodas monopolstāvoklī un pārvalda arī ārvalstu subjektu tiesības, noteiktais autoratlīdzību apmērs spēj ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm tā, ka ir jāpiemēro LESD 102. pants;
- 2) lai noskaidrotu, vai autortiesību pārvaldījuma organizācija piemēro netaisnīgas cenas LESD 102. panta otrās daļas a) punkta izpratnē, ir adekvāti tās tarifus salīdzināt ar kaimiņvalstīs, kā arī citās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, tos koriģējot ar pirktpējas paritātes indeksa palīdzību, ja vien etalonvalstis ir izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem un veikto salīdzinājumu pamats ir viendabīgs. Tarifu, kas piemēroti vienā vai vairākos konkrētos lietotāju segmentos, var salīdzināt, ja ir pazīmes, kas liecina par to, ka autoratlīdzību pārmērīgums attiecas uz šiem segmentiem;
- 3) salīdzināto tarifu atšķirība ir jāuzskata par ievērojamu, ja tā ir nozīmīga un pastāvīga. Šāda atšķirība ir pazīme, kas liecina par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, un dominējošā stāvoklī esošajai autortiesību pārvaldījuma organizācijai ir jāpierāda, ka tās cenas ir taisnīgas, atsaucoties uz objektīviem faktoriem, kas ietekmē vai nu pārvaldības izmaksas, vai tiesību subjektu atlīdzības;
- 4) LESD 102. panta otrās daļas a) punktā paredzētā pārkāpuma konstatēšanas gadījumā aprēķinot naudas soda apmēru, attiecīgās autortiesību pārvaldījuma organizācijas apgrozījumā tiesību subjektiem paredzētās atlīdzības ir iekļaujamas tad, ja šīs atlīdzības

ietilpst šīs organizācijas sniegto pakalpojumu vērtībā un ja minētā iekļaušana ir vajadzīga, lai nodrošinātu, ka piemērotā sankcija ir iedarbīga, samērīga un atturoša. Iesniedzējtiesas ziņā ir, ņemot vērā visus izskatāmās lietas apstākļus, pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir izpildīti.

Ilešič

Prechal

Rosas

Toader

Jarašiūnas

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2017. gada 14. septembrī.

Sekretārs

A. Calot Escobar

Otrās palātas priekšsēdētājs

M. Ilešič